

Prevzgoja obsojencev in penitenciarno osebje v kazenskih poboljševalnih domovih*

Iris Čop — oddelek za izvrševanje kazni republiškega sekretariata za notranje zadeve SRS

Posvetovanja in seminarji, ki so bili lani in letos v merilu republike in zveze, so nakazali različne probleme v kazenskih poboljševalnih zavodih. Problemov in stališč je mnogo, obravnavala bi rada dva, ki sta med seboj tesno povezana, in sicer problem prevzgoje obsojencev in problem kadra.

V Sloveniji so štirje kazenski poboljševalni domovi, in sicer: zaprti KPD Dob za moške z na pol odprtim oddelkom na Hote-mežu, KPD za ženske na Igu, odprti KPD za moške na Rogozi pri Mariboru in KPD za mladoletnike v Celju. Vsi domovi imajo svoje specifične probleme, vendar je osnovni problem njihovega dela isti, namreč prevzgoja obsojencev, da bodo »po vrnitvi na prostost živeli in delali v skladu z zakonom in izpolnjevali dolžnosti državljanov socialistične skupnosti«, kot pravi med drugim 9. člen zakona o izvrševanju kazenskih sankcij.

Delo v kazenskih poboljševalnih domovih je usmerjeno v resocializacijo obsojencev in to od sprejema v dom pa do odpusta, kakor tudi še po odpustu. Humanizacija odnosov v naši družbi je pripeljala do tega, da se je delo v kazenskih poboljševalnih domovih spremenilo. Poudarek na obsojenčevi osebnosti, vzgojno delo, pravilno usmerjanje dela v domovih zahtevajo vedno več iznajdljivosti in izobrazbenosti kadra ter temeljito pripravljene načrte za prevzgojo vsakega posameznika.

Prevzgoja obsojencev v domovih je usmerjena v to, da vsakemu obsojencu po njegovih psihofizičnih lastnostih daje vse, kar mu v življenju na prostosti lahko koristi.

Delo v kazenskih poboljševalnih domovih poteka po enotnih prevzgojnih načrtih, ki so v skladu s konceptom socialistične vzgoje v naši družbi. Pri dejavnostih v domu so upoštevane osnovne oblike vzgajanja, kot so delovno, intelektualno, moralno, estetsko in telesno vzgajanje. Vse vrste vzgajanja se med seboj prepletajo, da bi izoblikovale obsojenca kot celoto. Težišče je na delovni in intelektualni vzgoji. V domovih so organizirane dopolnilne osnovne šole za odrasle, strokovne šole in tečaji različnih strok za pridobitev polkvalifikacije ter priučitev. Strokovne šole so vezane na delo v proizvodnji. V prostem času se ukvarjajo obsojenci s svobodnimi dejavnostmi v okviru dramskih, glasbenih, pevskih,

likovnih, literarnih in drugih krožkov, kakor tudi s telesnovzgojnimi panogami. Vsi domovi imajo bogato založene knjižnice, ki so zelo dobro obiskane.

V zadnjih letih se očitno vidi rezultat prevzgoje pri tistih obsojencih, ki so v domovih dosegli kvalifikacijo ali visoko kvalifikacijo. Dejstvo je, da med takšnimi obsojenci skoraj ni povratnikov. Pri obsojencih, ki pa v domu niso dosegli na strokovnem področju ničesar bodisi zaradi objektivnih bodisi zaradi subjektivnih težav (prekratka kazen, duševna motenost, alkoholizem ali podobno), je povratek v kriminal reden pojav.

Različne vrste obsojencev, ki prihajajo v kazenske poboljševalne domove, zahtevajo različno delo od zavodskih uslužbencev, ki delajo z njimi. V domove prihajajo ljudje z različno izobrazbo, duševno bolj ali manj prizadeti, alkoholiki, onemogli in podobno, kar zahteva od zavodskega osebja zelo mnogo napora in razgledanosti. Zato se v domovih vedno bolj oblikujejo lastnosti oziroma zahteve, katerim mora zadostiti vsak zavodski uslužbenec, ne glede na to, kakšno delo opravlja (vzgojitelj, mojster, paznik itd.).

Za uspešno delovanje v kazenskem poboljševalnem domu je potrebno predvsem enotno delo in enoten koncept vseh, ki so v domu zaposleni. Neenotnost vzgojnih dejavnikov vodi do izpodkopavanja avtoritete posameznim uslužbencem, do neprijetnih, nepetih situacij in do neenotnih ukrepov. Enotnost vzgoje je odvisna od pravilne izbire in izoblikovanja kadra. Vsak penitenciarni delavec mora imeti zadostno izobrazbo in razgledanost, zlasti v tistih vedah, ki oblikujejo človeka — osebnost in njegovo ravnanje, poznati mora osnovno pravilno ravnanje s človekom v situaciji, v kateri ta človek je, to je v zaporu. Osebna urejenost penitenciarnega delavca in njegovih družinskih razmer je pogoj za optimistično gledanje na delo, ki ga opravlja, za njegovo duševno zdravje in za realno ocenjevanje situacije. Neredno življenje in nerazumevanje v družini motita delavčev lastni mir, porajata zagrenjenost in agresijo, ki se kaže v obliki dresure in nevzgoje obsojencev.

Urejena oseba je avtoritativna oseba, je pozitiven zgled za obsojenca. Avtoriteta penitenciarne delavca se kaže v njegovih doslednih zahtevah, v objektivnosti do svojih in tujih napak, v upoštevanju obsojenca kot

* Koreferat na posvetovanju o problemih kazenskih poboljševalnih zavodov, Ljubljana, 28. 9.—2. 10. 1965

osebnosti, v poštenosti ukrepanja in v realizmu pri delu. Za »avtoriteto,« zgrajeno na uporabi sile, domišljavosti in gledanja zviška na obsojence v kazenskih zavodih, danes ni več prostora.

Velika pomoč pri delu z obsojenci je optimistični značaj penitenciarne delavca, njegov smisel za humor in ljubezen do dela. Melanholija in pesimizem penitenciarne delavcev zelo negativno vplivata na ozračje v domu, ki je že samo po sebi melanholično, ter zavirata aktivnost obsojencev pri vseh dejavnostih.

Delo v kazenskem zavodu je vse prej kot zavidanja vredno. Okolje, njegova zaprtost, oddaljenost od kulturnih središč, enoličnost dela, različna populacija od duševno motenih pa do normalnih obsojencev in zakrknjenih povratnikov, nizke plače, vse to so dejavniki, ki slabò vplivajo na penitenciarne delavce. Naša naloga je poleg prevzgoje obsojencev poskrbeti za penitenciarne delavce v domovih, za njihovo pravilno stimulacijo, za vse možnosti izobraževanja in za pravilno rekreacijo. Samò z zdravim, optimističnim kadrom bomo lahko dosegli resocializacijo obsojencev.

The Reeducation of Offenders and the Staff in Penitentiaries

by Iris Čop, Pedagogue, Department of Corrections, Secretariat for Internal Affairs, Slovenia.

In penitentiaries, there are two mutually connected problems: the problem of reeducation of offenders and the problem of formation of staff.

The reeducation of offenders is based on general educational principles. Its most important rôle is professional training which will assure their social rehabilitation. The work of the staff has to be uniform. Each member of the

staff in a penitentiary must be adequately educated, personally adjusted, authoritative and optimistic; he should enjoy his work and have the sense of a humour too.

One of the most important tasks is the formation of the staff and its stimulation. The staff should be given the best possibilities for recreation. Only under such conditions will the adequate treatment of the offenders be assured.